

กระบวนการทำแผนที่ความคิด (Knowledge Mapping)

แนวทางและบทบาทของ สสท. ต่อการเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานด้าน
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้ Thailand's Nationally
Determined Contribution (NDC) Roadmap และเทคนิคการวิเคราะห์ความ
จำเป็น ลำดับความสำคัญ และเครือข่ายการดำเนินงานในพื้นที่

ดร. กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงค์

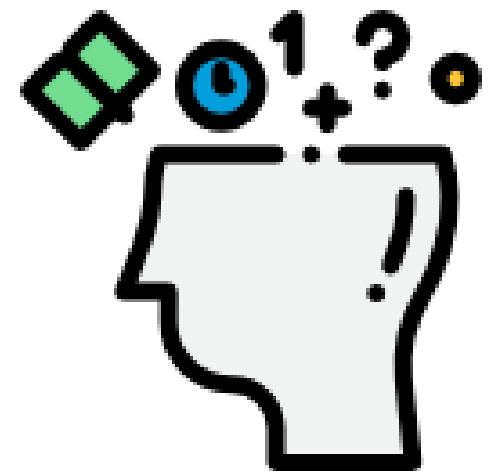
โรงแรมทีค การ์เด้น สปา รีสอร์ท จังหวัดเชียงราย

ที่มาและวัตถุประสงค์

- ที่ผ่านมามีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก หรือกิจกรรมตามมาตรา ๖ ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค
- เนื่องด้วยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ภายใต้การสนับสนุนข้างต้นมีองค์ความรู้ (Knowledge) ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกเกิดขึ้นมากมาย อีกทั้งมีเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องหาเครื่องมือหรือกระบวนการในการจัดการองค์ความรู้ต่างๆ
- แผนที่ความรู้ (Knowledge Map) จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินการดังกล่าวง่ายขึ้น

แผนที่ความรู้คืออะไร

แผนที่ความรู้คืออะไร

ทำให้ทราบว่ามีความรู้เรื่องใด

ใครมีความรู้เรื่องนั้น

ถ้าต้องการเข้าถึงความรู้ต้องติดต่อผ่านใคร

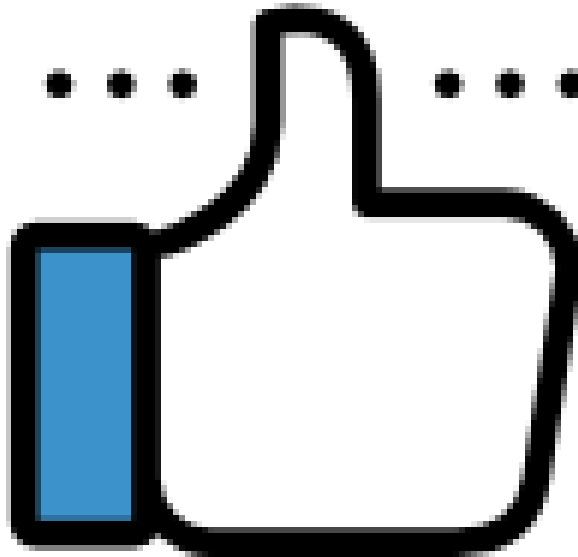
การหาแนวทางในการ
พัฒนาความรู้

ช่วยให้ทราบว่าการขาดองค์
ความรู้และบุคคลที่มีความรู้
เรื่องนั้นจะเกิดผลอย่างไร

ระบุโอกาสในการใช้ประโยชน์
ความรู้ที่มี

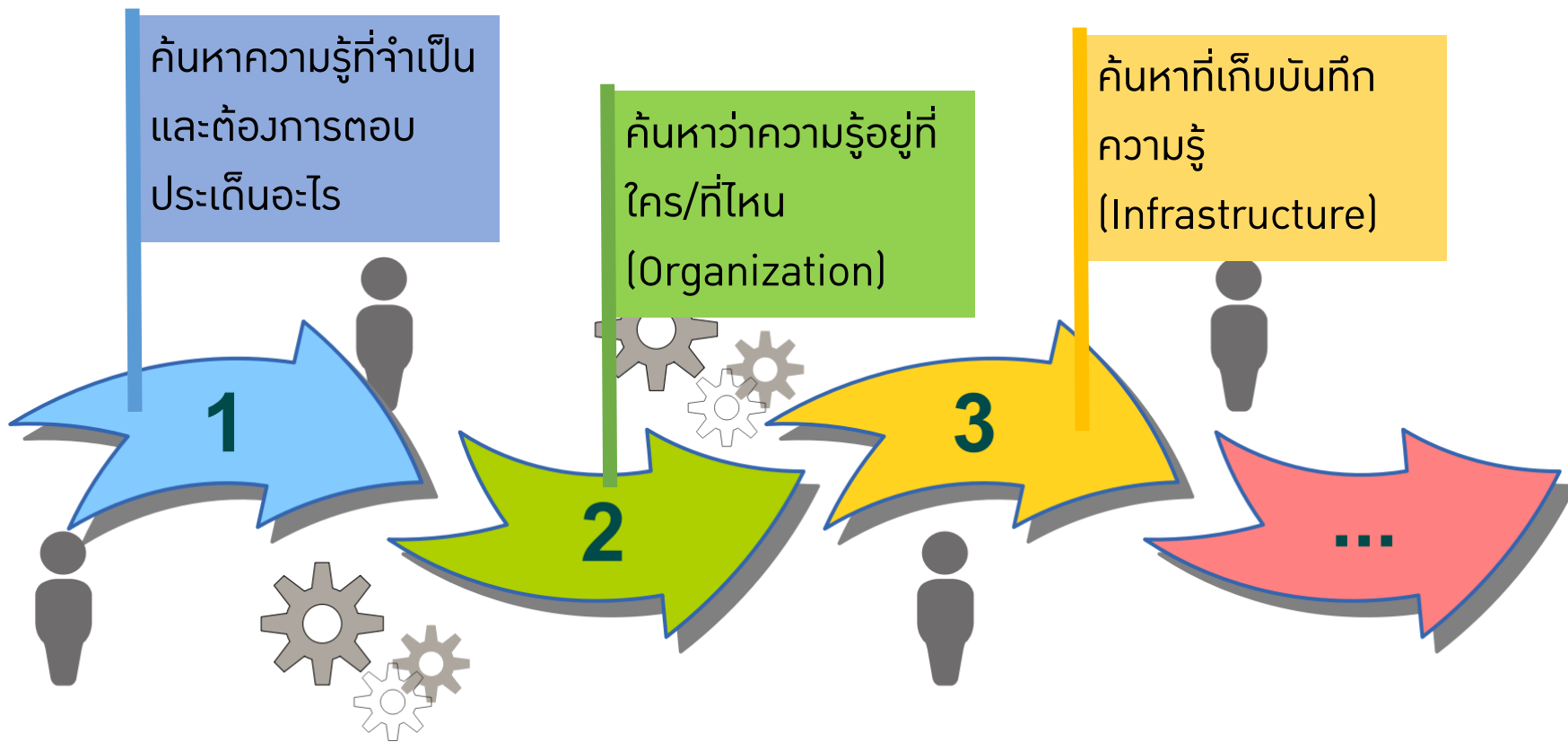
ทราบว่าบุคคล/กลุ่มผู้มีส่วน
ได้ส่วนเสียใดมีความสำคัญ
กับงานด้าน CC

ทำให้ทราบถึงอุปสรรคใน
การเคลื่อนย้าย
(Knowledge Flow) หรือ
เชื่อมโยงองค์ความรู้

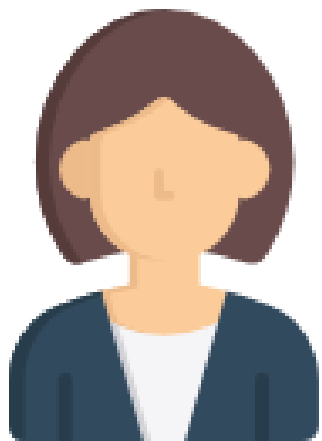

ขั้นตอนในการทำแผนที่ความรู้

ชื่อองค์ความรู้	ความจำเป็น/ลักษณะงานที่เกี่ยวข้อง
แนวทางในการลดก๊าซเรือนกระจก (Mitigation Measures)	เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูล (Database) รวมถึงใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการลดก๊าซเรือนกระจก
กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ	เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดกลาง (Common framework) ในการใช้วิเคราะห์ความเสี่ยงในเชิงพื้นที่
แนวทางในการสร้างความตระหนักและจิตสำนึกด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่นำร่อง	เพื่อนำแนวทางดังกล่าวไปใช้เป็นกรอบสำหรับประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นต่อไป

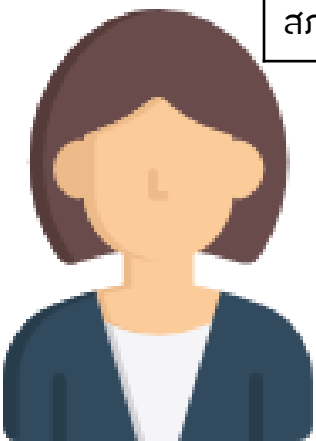
ที่มา พัฒนาขึ้นโดยดัดแปลงจาก พัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค (2555)

ค้นหาความรู้ที่จำเป็น
และต้องการตอบ
ประเด็นอะไร

ตัวอย่าง Template ในการวิเคราะห์องค์ความรู้ที่จำเป็น

ชื่อองค์ความรู้	ความจำเป็น/ลักษณะงานที่เกี่ยวข้อง	ผู้เชี่ยวชาญ/กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นเจ้าขององค์ความรู้
แนวทางในการลดก๊าซเรือนกระจก (Mitigation Measures)	เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูล (Database) รวมถึงใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการลดก๊าซเรือนกระจก	SH 1, 2, 3, ...
กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ	เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดกลาง (Common framework) ในการใช้วิเคราะห์ความเสี่ยงในเชิงพื้นที่	SH 4, 5, ...
แนวทางในการสร้างความตระหนักและจิตสำนึกด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่นำร่อง	เพื่อนำแนวทางดังกล่าวไปใช้เป็นกรอบสำหรับประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นต่อไป	SH 1, 2, 3

ค้นหาว่าความรู้อยู่ที่ใคร/ที่ไหน (Organization)

ทราบได้อย่างไรว่าความรู้อยู่ที่ใคร

การสัมภาษณ์
ผู้เชี่ยวชาญ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ผ่าน Storytelling

การจัดเวที
แลกเปลี่ยนความรู้

ค้นหาว่าความรู้อยู่ที่
ใคร/ที่ไหน
(Organization)

การสังเกตผ่าน
ภาพถ่าย/VDO

Tips: ใช้เครื่องมือ เช่น Mind Map, Flow Chart, etc.
ในการบันทึก/สรุปประเด็นที่ได้จากการถอดความรู้

หัวข้อองค์ความรู้	ขั้นตอนการทำงาน e.g. Mind map, flowchart, workflow	Know What	Know Why	Draft of Know how	ผู้เชี่ยวชาญ /กลุ่มผู้มี ส่วนได้ส่วน เสียที่เป็น เจ้าขององค์ ความรู้

ค้นหาที่เก็บบันทึก
ความรู้
(Infrastructure)

- คู่มือ (Manual)
- ฐานข้อมูลแนวคิดในอดีต (Database)
- รายงานกิจกรรมหรือโครงการในอดีต
- เอกสารอื่นๆ

ลองลงมือทำ

	เรารู้อะไร ①	เราไม่รู้อะไร ②
เรารู้ว่า....	1.	1.
	2.	2.
	3.	3.
	4.	4.
	③	④
เราไม่รู้ว่า....	1.	1.
	2.	2.
	3.	3.
	4.	4.

วัตถุประสงค์

- เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการความรู้ส่วนบุคคล
- เพื่อให้เห็นแนวทางในการพัฒนาตัวเอง
- เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างแผนที่ความรู้ (Knowledge Map)

วิธีการรอกข้อมูล

	เรารู้อะไร	เราไม่รู้อะไร
เรารู้ว่า....	<p>1</p> <p>“Known Area”</p> <p>ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาบอก ความรู้หรือประสบการณ์ที่ เห็นว่าสามารถนำมาใช้ ประโยชน์ได้</p>	<p>2</p> <p>“Unknown Area”</p> <p>ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาบอก สิ่งที่เรายังไม่รู้ แต่อยากจะ รู้หรือจำเป็นต้องรู้เพื่อการ ปฏิบัติงานในหน้าที่</p>
เราไม่รู้ว่า....	<p>3</p> <p>“Hidden Area”</p> <p>ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาเปิดใจ ให้มองดูรอบๆ ตัว หรือใน หน่วยงานว่าเรามีความรู้ อะไรบ้างที่สามารถนำมาใช้ ประโยชน์กับงานได้บ้าง</p>	<p>4</p> <p>“Blind Area”</p> <p>เป็นพื้นที่จุดบอดของเรา เป็นพื้นที่อันตรายสำหรับ เรา เนื่องจากเราไม่สนใจ ไม่รู้ว่าสังคมรอบกายเขา รู้อะไรหรือทำอะไร</p>

1. นำข้อมูลจากแบบฟอร์มที่ผู้เข้าร่วมสัมมนากรอกในการสำรวจตัวเองมาทำตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่องค์กรต้องการกับรายชื่อ Stakeholder
2. นำข้อมูลจากตารางมาใช้ประโยชน์ทางด้านการบริหารความรู้ เช่น
 - มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้และความสามารถของ Stakeholder แต่ละคน
 - พัฒนา Stakeholder ให้ตรงกับความต้องการขององค์กร
 - แสวงหาความรู้ที่ยังขาด

วัตถุประสงค์

- เป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ขององค์กร บุคลากรในองค์กร และองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร
- ทำให้ทราบว่าความรู้ที่องค์กรต้องการอยู่ที่ผู้ใดบ้างและ Stakeholder แต่ละคนมีความรู้อะไรที่องค์กรต้องการอยู่บ้าง
- ทำให้ทราบว่าองค์กรหรือ Stakeholder ยังขาดความรู้อะไรบ้างและจะต้องพัฒนาในเรื่องอะไรบ้าง

	ความรู้ที่องค์กรต้องการ					
	กลยุทธ์ด้านการลดก๊าซเรือนกระจก			กลยุทธ์ด้านการปรับตัวต่อ CC		
	ความรู้ที่ 1	ความรู้ที่ 2	ความรู้ที่ 3	ความรู้ที่ 4	ความรู้ที่ 5	ความรู้ที่ 6
Stakeholder 1	★		★			
Stakeholder 2		★				
Stakeholder 3	★					★
Stakeholder 4			★		★	
Stakeholder 5		★				

Gap ด้าน
ความรู้ที่
องค์กรต้องเร่ง
พัฒนา

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

TDRI
<http://tdri.or.th>

ขอบคุณค่ะ